

Bölüm Xxx

KOVID- 19 GÖLGESİNDEKİ DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK BİR SAHA ÇALIŞMASI: AFGANLI GÖÇMEN İŞÇİLER ÖRNEĞİ

Yener ŞİŞMAN¹

Bora BALUN²

Giriş

Çin’ de ortaya çıkan ve pek çok ülkeye yayılan Kovid-19’un küresel bir salgın seviyesine ulaşması üzerine, 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi³ ilan edilmiş ve tüm ülkelerden Kovid-19’a karşı gerekli tedbirlerin alınması tavsiye edilmiştir. Bu kapsamda yüz yüze eğitime ara verilmesi, esnek ve uzaktan çalışma modelinin yaygınlaştırılması, hizmet sektöründeki restoran, kafe, lokanta gibi işletmelerin kapatılması, seyahat ve sokağa çıkma yasağı gibi toplumsal yaşamı pek çok açıdan etkileyen kademeli önlemler alınmaya başlanmıştır. Alınan önlemlerin amacı kitlesel hareketleri önleyerek, salgının bulaşıcılık riskini azaltmaktır. Önlem ve uygulamaların sıkışması ise kitleleri evlerinde kalmaya zorlarken, olumsuz etkileri tüm kesimler tarafından hissedilmeye başlayan sosyo-ekonomik sonuçlar ortaya çıkartmıştır. Nihayetinde bu krizin ulusal ve yerel düzeydeki sağlık sistemi, barınma ve ekonomi politikaları üzerinde kaçınılmaz etkileri bulunmaktadır.

Şüphesiz mülteci ve sığınmacı göçmenler ile hareket halindeki transit göçmenler de Kovid-19’a karşı ülkede bulunan diğer gruplarla aynı sağlık tehditleri ve negatif yönlü sosyo-ekonomik sonuçlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Üstelik göçmenler sıklıkla başta sağlık hizmetlerine ve kayıtlı işgücü piyasalarına erişim olmak üzere bir takım engellerle yüzleşmektedir. Örneğin sağlık hizmetlerine erişime yönelik; dil bariyerleri ve kültürel engeller; tedavi ve bakım giderlerinin maliyeti; göçmenleri kapsayan sağlık politikalarının eksikliği; sağlık hizmetlerinin önündeki yasal, düzenleyici ve pratik engeller bu sorunun önemli parçasını oluşturmaktadır. Diğer yandan kayıtlı işgücüne erişime yönelik çalışma ve ikamet

¹ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ysisman@anadolu.edu.tr,

² Dr., borabalun@hotmail.com

³ Dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isim.

nırlı düzeyde etkilediğini göstermekte, katılımcıların ¼'ünün Türkiye'de kalmayı planladığını ortaya koymaktadır.

Salgın hastalıkların literatürde travmatik etkiler yarattığı, kaygı ve stres düzeyini yükselttiği sıklıkla ifade edilen bir durumdur. Fakat olayın niteliğine bağlı olarak bireyler çeşitli başa çıkma stratejileri geliştirmektedirler. Bu bağlamda katılımcılar tarafından salgının yarattığı duygu genellikle "korku", "üst düzeyde endişe", "yoğun stres" kelimeleriyle ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu duygular ile başa çıkmak için yapabilecekleri tek şeyin hane halkı ve/veya diğer göçmenlerle konuşmak olduğu belirtilmiştir. Kriz dönemleri, kimseyi geride bırakmayan tutarlı ve etkili bir yaklaşımı gerektirmektedir. Dolayısıyla sığınmacı ve mülteci kapsamındaki göçmenlerin de çözümün bir parçası olması gerektiği düşünülmektedir.

Güvenli olmayan koşullarda yaşamak veya çalışmak zorunda kalan ve statüsüne bakılmaksızın savunmasız durumda olan herkesin sağlığını ve sosyo-ekonomik engellerini korumak üzere ulusal ve yerel düzeyde gerekli önlemlerin alınması oldukça çok önemlidir. Bireysel ve toplumsal önlemler göçmenlere yönelik bireysel etkilerin tolere edilmesini sağlayacağı gibi, yerli nüfusun toplumsal refahı açısından da fayda sağlayacaktır. Tüm göçmenler de dâhil olmak üzere herkesin sağlık hizmetlerine eşit erişiminin sağlanması ve Kovid-19'a karşı önleme, test etme ve tedavi de dâhil olmak üzere ulusal müdahalelere etkin bir şekilde dâhil edilmesi hayati önem taşımaktadır. Kapsayıcılık yalnızca göçmenlerin haklarının korunmasına yardımcı olmakla kalmayacak, aynı zamanda halk sağlığını korumaya ve Kovid-19'un küresel düzeydeki yayılımını engellemeye de hizmet edecektir.

KAYNAKÇA

- Çelgin, D. (2014). Göçmenlik ve göçmen işçi kavramları ile dış göç yapmış işçilerin çalışma hayatında karşılaştıkları sorunlar. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*, 2 (2), 84-92.
- Erol, E., Akyol, A., E., Salman, C., Pınar, E., Gümüştan, İ., Mısırlı, K., Y., Kahveci, M. & Mutlu, P. (2017). *Suriyeli sığınmacıların türkiye'de emek piyasasına dâhil olma süreçleri ve etkileri: İstanbul tekstil sektörü örneği*. İstanbul: Birleşik Metal-İş Yayınları.
- European Institute for Gender Equality. (2020). Glossary & Thesaurus: Disadvantaged groups. (27/07/2020 tarihinde <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1083> adresinden ulaşılmıştır).
- Güngörer, F. (2020). Covid-19'un toplumsal kurumlara etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 393-428.
- ILO. (2020). COVID-19 ve çalışma yaşamı: Etkiler ve yanıtlar. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Bilgi Notu. (08/06/2020 tarihinde https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_740193.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- IOM. (2013). Göç terimleri sözlüğü. Richard Perruchoud & Jillyanne Redpath – Cross (Eds.), *IOM yayınları* 2. Baskı, No: 31, 5-37.
- Özlu, A. & Öztaş, D. (2020). Yeni corona pandemisi (COVID-19) ile mücadelede geçmişten ders çıkartmak. *Ankara Medical Journal*, 2, 468-481. Doi: 10.5505/amj.2020.46547

- Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 salgın yönetimi ve çalışma rehberi. Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması. (13/08/2020 tarihinde https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/toplumda-salgin-yonetimi/salgin-yonetimi-ve-calisma-rehberi/COVID-19_SALGIN_YONETIMI_VE_CALISMA_REHBERI.pdf? adresinden ulaşılmıştır).
- Dedeoğlu, S. (2018). Tarımsal üretimde göçmen işçiler: yoksulluk nöbetinde yoksulların rekabetine. *Çalışma ve Toplum*, 1 (56), 37-68.
- Şişman, Y. & Balun, B. (2020). Transit göç ve Türkiye, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21 (2), 61-79.
- Türkiye Bilimler Akademisi. (2020). COVID-19 *Pandemi değerlendirme raporu*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, No: 34.
- Türkiye'ye İltica eden veya başka bir ülkeye iltica etmek üzere türkiyeden ikamet izni talep eden münferit yabancılar ile topluca sığınma amacıyla sınırlarımıza gelen yabancılarla ve olabilecek nüfus hareketlerine uygulanacak usul ve esaslar hakkında yönetmelik. R.G. Tarihi: 30.11.1994, R.G. No: 22127.
- UN. (2020). International migrant stock 2019: Country profiles (Turkey). (30/07/2020 tarihinde <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/countryprofiles.asp> adresinden ulaşılmıştır).